

Моніторинговий звіт
ДОТРИМАННЯ ПРАВ НА ПРАЦЮ
ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
у Жванецькій територіальній громаді

Моніторинговий звіт «Дотримання прав на працю та її реалізації в умовах воєнного стану у Жванецькій територіальній громаді» / А. Плоцинська, Р. Малий – 26 с.

Моніторинг стану дотримання прав людини дотримання прав на працю та її реалізації в умовах воєнного стану **у Жванецькій територіальній громаді** проводився за методологією інструменту “Місцевий індекс прав людини” за напрямом: Самореалізація (Праця та умови її реалізації).

Звіт підготовлено в межах проекту **“Правосуддя для людей, які постраждали від російської агресії”** за підтримки чеської організації **“People in Need”**.

Зміст

ВСТУП.....	4
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ХМЕЛЬНИЦЬКУ ГРОМАДУ.....	7
РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ.....	9
ВИСНОВКИ.....	23

Вступ

Дотримання прав на працю та їх реалізація в умовах воєнного стану є критично важливими питаннями для кожної громади, і Жванецька територіальна громада не є винятком. В умовах військових конфліктів та кризових ситуацій, коли економіка зазнає суттєвих змін, особливо важливо забезпечити захист прав працівників, гарантувати їхню зайнятість і соціальний захист. Це не лише сприяє збереженню соціальної стабільності, але й закладає фундамент для відновлення та розвитку громади в майбутньому.

Аналіз стану прав на працю в умовах війни дозволить виявити проблеми та виклики, з якими стикаються мешканці Жванецької громади, а також знайти шляхи їх вирішення. Впровадження ефективних механізмів захисту трудових прав допоможе зменшити соціальну напругу, підтримати економічну активність та забезпечити належні умови для розвитку місцевого бізнесу.

У цьому звіті ми розглянемо ключові аспекти дотримання прав на працю, визначимо основні проблеми та запропонуємо рекомендації для покращення ситуації. Це сприятиме створенню більш стабільного і безпечного середовища для роботи та життя громади..

Методологія дослідження

Дослідження стану дотримання прав на працю та її реалізації в умовах воєнного стану у Жванецькій територіальній громаді проводилось за методологією “Місцевий індекс прав людини” <http://hro.org.ua>.

Особливості інструменту “Місцевий індекс прав людини”

Місцевий індекс прав людини – це моніторинговий інструмент, що дозволяє визначити стан дотримання прав людини на рівні територіальних громад України та спроєктувати діяльність органів місцевого самоврядування у фокусі забезпечення дотримання прав мешканців громади.

Методологія створена на основі кращих іноземних та вітчизняних практик моніторингу прав людини на місцевому рівні та враховує специфіку роботи органів місцевого самоврядування під час збройного конфлікту.

Індикатори методології базуються на стандартах міжнародних та регіональних договорів у сфері прав людини, актах національного законодавства та стратегічних документах. Методологія Місцевого індексу прав людини була розроблена експертами Української Гельсінської спілки з прав людини за участю незалежних експертів.

Мета дослідження: Оцінити стан дотримання дотримання прав людини на працю та її реалізації в умовах воєнного стану у Жванецькій територіальній громаді.

Напрями дослідження: Праця та умови її реалізації

Методи збору інформації:

- Аналіз інформаційних ресурсів (сайти, ЗМІ, інформаційні бюлетені тощо).
- Аналіз офіційних документів (програми, розпорядження, накази, офіційні відповіді на запити, звіти тощо).

Особливості оцінки за методологією:

- 1.** За підсумками проведеного аналізу експертами виставляється бал від 0 до 1.
Бали виставляються з метою визначення підсумкового рівня стану дотримання прав людини на рівні громади та слугують громаді орієнтиром для покращення роботи.
- 2.** За підсумками моніторингу формується мапа рекомендацій (чек-листи поліпшення) для покращення місцевих політик у сфері дотримання прав людини.

Результати проведеного моніторингу та мапи рекомендацій є публічними та доступні на сайті Української Гельсінської спілки з прав людини <https://www.helsinki.org.ua> та сайті “Національний індекс прав людини” <http://hro.org.ua>

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРОМАДУ

Адміністративний центр ТГ:

село Жванець, Хмельницького району,
Хмельницької області;

Населення громади: – 5 160 чол.

Адреса адміністративного приміщення: Хмельницька обл.,
Хмельницький р-н, с. Жванець, вул. Центральна, 57

Час роботи: пн-чт. 08:30-17:15
пт 08:30-16:00
обідня перерва 12:00-12:30
прийомні дні (вівторок, п'ятниця)

Сайт: <https://zhvanecka-gromada.gov.ua>

Сторінка в мережі ФБ:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100064705121766>

E-Mail адреса: zhvanecsr@ukr.net

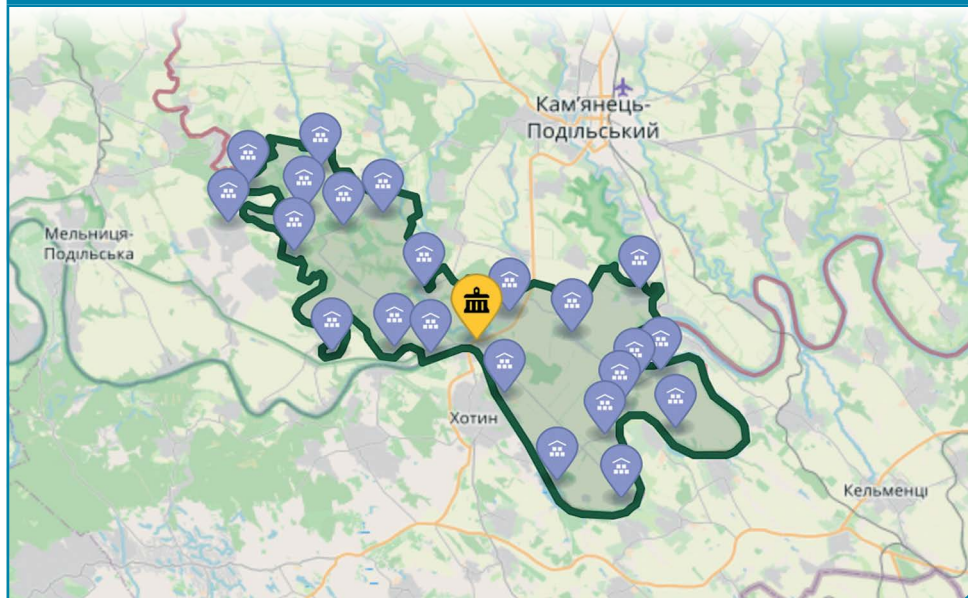
Контактні телефони: +38 (097) 189 67 81

Голова: Криворучко Тетяна Володимирівна

До громади входить 23 населених пункти:

- село **Жванець** – центр громади (КОАТУУ: 6822482701. Населення: **1118**);
- село **Брага** (КОАТУУ: 6822482702. Населення: **128**);
- село **Межигір** (КОАТУУ: 6822487903. Населення: **102**);
- село **Сокіл** (КОАТУУ: 6822487901. Населення: **586**);
- село **Цвіклівці Перші** (КОАТУУ: 6822486803. Населення: **349**);
- село **Збруч** (КОАТУУ: 6822485102. Населення: **328**);
- село **Ластівці** (КОАТУУ: 6822485101. Населення: **579**);
- село **Малинівці** (КОАТУУ: 6822481303. Населення: **104**);
- село **Вітківці** (КОАТУУ: 6822482902. Населення: **142**);
- село **Червона Діброва** (КОАТУУ: 6822482904. Населення: **59**);
- село **Вільне** (КОАТУУ: 6822487602. Населення: **143**);
- село **Мілівці** (КОАТУУ: 6822487604. Населення: **336**);
- село **Каветчина** (КОАТУУ: 6822487902. Населення: **98**);
- село **Слобідка-Малиновецька** (КОАТУУ: 6822487904. Населення: **30**);
- село **Гаврилівці** (КОАТУУ: 6822486802. Населення: **670**);
- село **Руда** (КОАТУУ: 6822486801. Населення: **667**);
- село **Ісаківці** (КОАТУУ: 6822485103. Населення: **58**);
- село **Бабшин** (КОАТУУ: 6822481302. Населення: **165**);
- село **Гринчук** (КОАТУУ: 6822481301. Населення: **178**);
- село **Кудринці** (КОАТУУ: 6822482903. Населення: **240**);
- село **Завалля** (КОАТУУ: 6822482901. Населення: **491**);
- село **Кізя-Кудриницька** (КОАТУУ: 6822487603. Населення: **116**);
- село **Слобідка-Рихтівська** (КОАТУУ: 6822487601. Населення: **1394**).

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТУ МОНІТОРИНГУ ЗА НАПРЯМОМ: Праця та умови її реалізації

1. Чи дієві у громаді місцеві політики у сфері зайнятості населення?

Бал зараховується за умови наявності окремих місцевих програм у сфері зайнятості населення або положень в інших програмах, які включають умови:

- **досягнення** цілей активної зайнятості,
- **визначення** способів оцінки ефективності реалізації завдань, моніторингу їх реалізації;
- **визначення** відповідальних осіб та конкретних строків виконання;
- **виділення** фінансування з місцевого бюджету на програму в сфері зайнятості населення.

А також наявності звітів про виконання програми зайнятості населення за визначені програмою періоди.

Із аналізу отриманих відповідей та документів, моніторами встановлено, що у зв'язку з дефіцитом коштів на захищені статі Жванецькою сільською радою не приймалась місцеві програми зайнятості на 2024 рік.

Звісно, війна вносить свої корективи, а тому таке явище як брак коштів в бюджеті громади для можливості прийняття відповідних програм розвитку на сьогодні дуже обмежене в тому числі через прийняття Закону про передачу податку на дохід фізичних осіб військових від місцевих громад до державного бюджету.

Тому, бал за індикатором щодо наявності та дієвості місцевих політик у сфері зайнятості населення монітори не можуть зарахувати.

Бал не зараховано

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

- звісно питання браку фінансування стоїть гостро, однак питання прогнозування місцевої зайнятості необхідно як для забезпечення громадян гідним рівним життям та і для отримання додаткових коштів для громади у формі бюджетних зборів.

2. Чи діють у громаді місцеві політики з підтримки підприємницької діяльності?

Бал зараховується за наявності окремих місцевих програм у сфері підтримки підприємницької діяльності або положень в інших програмах, які включають умови:

- **досягнення** цілей підтримки розвитку підприємництва;
- **визначення** способів оцінки ефективності реалізації завдань, моніторингу їх реалізації;
- **визначення** відповідальних осіб та конкретних строків виконання;
- **виділення** фінансування з місцевого бюджету на програму підтримки підприємницької діяльності.

А також наявності звітів про виконання програми підприємницької діяльності за визначені програмою періоди.

Із аналізу отриманих відповідей та документів, моніторами встановлено, місцеві програми підтримки підприємницької діяльності відсутні, а тому бал не зараховується.

Бал не зараховано

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

- Слід розробити місцеві програми, які у сфері підтримки підприємницької діяльності, які мають включати положення щодо досягнення цілей підтримки розвитку підприємництва, визначення способів оцінки ефективності реалізації завдань, моніторингу їх реалізації, визначення відповідальних осіб та конкретних строків виконання, виділення фінансування з місцевого бюджету на програму підтримки підприємницької діяльності.

3. Чи сприяє ОМС розвитку місцевого бізнесу через встановлення мінімальних ставок місцевих податків?

Бал зараховується за умови, якщо ставки принаймні три з п'яти місцевих податків, що встановлені за рішенням сільської / селищної / міської ради встановлені нижче від максимально можливого рівня.

Оцінюються такі податки: 1) єдиний податок для першої та 2) другої групи платників; плата за землю (3) земельний податок та 4) орендна плата); 5) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки).

Податковий кодекс України встановлює такі межі місцевих податків, рішення про які приймаються ОМС:

I. Єдиний податок:

- для першої групи платників єдиного податку – у межах до **10%** розміру прожиткового мінімуму;
- для другої групи платників єдиного податку – у межах до **20%** розміру мінімальної заробітної плати.

II. Податок на майно

1) плата за землю:

- земельний податок (**0,3%** до **3%** якщо нормативну грошову оцінку землі проведено);
- орендна плата (не менше ніж ставки земельного податку, але не може перевищувати **12%** нормативної грошової оцінки)

- 2) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (не більше **1,5%** розміру мінімальної заробітної плати за 1 квадратний метр бази оподаткування)

В громаді встановлені податки з такого розрахунку:

- Єдиний податок 1 група – **10%**, 2 група – **15%**
- Земельний податок – **1%** (НГО проведено у 2023 р.)
- Орендна плата – в середньому **9,5%**
- Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – **1%**

Тобто, в громаді встановлена ставка податків менша ніж максимально можлива в 4 місцевих податках, а саме: єдиний податок 2 групи на рівні 15 відсотків при максимально можливих 20 відсотках, земельний податок на рівні 1 відсотка при максимально можливих 3 відсотки, орендна плата на рівні 9,5 відсотків (середній показник) при максимальній ставці в 12 відсотків від НГО, а також податок на нерухоме майно, відміне від земельної ділянки на рівні 1 відсотка при максимально можливому показнику в 1,5 відсотки).

Окрім цього, в громаді рішенням Дев'ятої сесії сільської ради VIII скликання від 24.06.2021 було затверджено ставки туристичного збору на території Жванецької сільської ради у розмірі 0,5 відсотка- для внутрішнього туризму та 5 відсотків – для в'їзного туризму від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, для однієї особи за одну добу тимчасового розміщення.

Аналізуючи відповідь громади та затверджені рішення про встановлення відповідних ставок монітори мають усі підстави зарахувати бал за відповідним індикатором.

Бал зараховано

4. Чи здійснюється ОМС діяльність з організації громадських робіт у громаді?

Бал зараховується у випадку підтвердження доказів організації ОМС проведення громадських та тимчасових робіт для осіб, зареєстрованих як безробітні на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до комунальної власності, а також за договорами – на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до інших форм власності.

Із наданої відповідь громади, вбачається, що Громадські роботи на території ОМС провадяться за вказівки ДП «Центр пробації» та на підставі договорів з Центрами зайнятості.

Однак, звітів чи договорів або інших документів, які б давали можливість встановити періодичність залучення безробітних до громадських та тимчасових робіт не було надано, а тому підтвердити або спростувати проведення громадських та тимчасових робіт для осіб, зареєстрованих як безробітні на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до комунальної власності моніторами неможливо.

Бал не зараховано

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

- Укласти угоди із підприємствами, установами та організаціями, що належать до комунальної власності, а також за договорами – на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до інших форм власності щодо можливості залучення безробітних до проведення громадських та тимчасових робіт.
- За можливості встановити систему стимулювання безробітних до проведення громадських та тимчасових робіт шляхом нагородження грамотою, цінним подарунком, оприлюдненням інформації в місцевих ЗМІ.

5. Чи дбає ОМС про дотримання умов праці на підприємствах, установах та організаціях комунальної власності?

Бал зараховується у разі здійснення на підприємствах, в установах та організаціях, що перебувають у комунальній власності відповідної територіальної громади, контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення.

Контроль має здійснюватись у формі проведення перевірок з питань оплати праці, дотримання мінімальних гарантій в оплаті праці, оформлення трудових відносин.

Із наданої відповіді громади вбачається, що комунальним підприємством «Ластовецьке» здійснюється постійний моніторинг додержання законодавства про оплату праці та мінімальних трудових відносин.

Однак громада не надає для ознайомлення результати перевірок або календар їх проведення, а тому монітори не можуть підтвердити чи спростувати здійснення такої перевірки.

Бал не зараховано

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

- Вести планові та позапланові перевірки дотримання умов праці на підприємствах, установах та організаціях комунальної власності.
- Оприлюднювати результати перевірок на офіційному веб-ресурсі громади та у соціальних мережах.
- Проводити навчання щодо захисту трудових прав працівників на підприємствах, установах та організаціях комунальної власності.
- Створити спеціальну комісію з розгляду трудових спорів на підприємствах, установах та організаціях комунальної власності.

6. Чи дбає ОМС про робочі місця для осіб з інвалідністю?

Бал зараховується за умови отримання доказів дотримання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю у розмірі 4 відсотки середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8 до 25 осіб, – у кількості одного робочого місця.

Із відповіді громади та рішення 40 сесії Жванецької сільської ради від 21.12.23 №12 вбачається, що норматив робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю визначається для всіх підприємств, організацій та установ, незалежно від форм власності та господарювання не менше чотирьох відсотків від середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8 до 25 чол., встановлюється норматив в кількості одного робочого місця.

Моніторами було також здійснено аналіз реєстру судових рішень щодо наявності або відсутності судових рішень щодо складання адміністративних матеріалів з приводу порушень про робочі місця для осіб з інвалідністю, за наслідками якого не було виявлено судових рішень.

Тому, моніторами під час оцінювання діяльності було встановлено факт дотримання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю.

Бал зараховано

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

- Проведення публічних обговорень або повідомлень в ЗМІ щодо можливості забезпечення робочим місцем осіб з інвалідністю та їх гарантовані права.

7. Чи сприяє ОМС зайнятості ветеранів та осіб, що постраждали внаслідок війни?

Бал зараховується у випадку надання доказів сприяння ОМС зайнятості, професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації ветеранів та осіб, що постраждали внаслідок війни (ветеранів, осіб, стосовно яких згідно із [Законом України](#) «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення, ВПО, тощо).

В громаді, відповідно до розпорядження сільського голови відповідальною особою за ведення ветеранської політики призначено директора КУ «Центр соціального захисту та надання соціальних послуг населенню Жванецької сільської ради Зюбрицьку Мар'яну Іванівну.

На момент проведення моніторингу, доказів проведення заходів щодо сприяння ОМС зайнятості ветеранів, або осіб, що постраждали внаслідок війни (ветеранів, осіб, стосовно яких згідно із [Законом України](#) «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення, ВПО не надано.

Тому, підтвердити чи спростувати проведення вказаних вище заходів є неможливим.

Бал не зараховано

Висновки

На основі проведеного аналізу відповідей та документів, стало очевидно, що Жванецька сільська рада зіткнулася з серйозними викликами у сфері зайнятості населення. В умовах воєнного стану та значного дефіциту коштів, місцева влада не змогла прийняти програми зайнятості на 2024 рік, що негативно вплинуло на можливість реалізації ефективних заходів для підтримки громадян.

Важливим фактором, що ускладнює ситуацію, є зміни в бюджетному процесі, зокрема передача податку на дохід фізичних осіб військових до державного бюджету, що обмежує фінансові ресурси місцевої громади. В результаті, бал за індикатором наявності та дієвості місцевих політик у сфері зайнятості населення не може бути зараховано.

Ці обставини підкреслюють необхідність термінового перегляду фінансової політики та пошуку нових джерел фінансування для реалізації програм зайнятості. Лише за умов належного фінансування та підтримки з боку держави можна забезпечити ефективне реагування на виклики, що постають перед громадою в умовах війни. Це створить можливості для покращення соціальної ситуації та підтримки місцевого населення.

Натомість відповідно до аналізу встановлених ставок місцевих податків у Жванецькій громаді, можна зробити кілька важливих висновків. Незважаючи на те, що ставки податків у громаді є нижчими за максимально допустимі рівні, це створює певні можливості для розвитку місцевого бізнесу та залучення інвестицій. Наприклад, єдиний податок для другої групи становить 15% при максимально можливих 20%, а земельний податок – 1% при максимумі 3%. Такі рішення можуть сприяти економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності підприємств на території громади.

Окрім того, встановлення ставок туристичного збору на рівні 0,5% для внутрішнього туризму та 5% для в'їзного є важливим кроком для розвитку туристичної галузі. Ці ставки можуть стимулювати туристичний потік, що, в свою чергу, позитивно вплине на місцеву економіку.

Громада демонструє активний підхід до формування податкової політики, яка, незважаючи на поточні виклики, може слугувати основою для подальшого розвитку. З метою підвищення фінансової спроможності громади, варто розглянути можливість для поступового перегляду податкових ставок у бік збільшення, зокрема, у сферах, що не зазнають значного навантаження в умовах війни.

Також, аналіз інформації, отриманої від Жванецької сільської ради, свідчить про те, що громада активно виконує вимоги законодавства щодо створення робочих місць для осіб з інвалідністю. Встановлений норматив на рівні чотирьох відсотків від середньооблікової чисельності штатних працівників є свідченням відповідального підходу до соціальної політики. Для підприємств, де працює від 8 до 25 осіб, норма передбачає наявність принаймні одного робочого місця для осіб з інвалідністю, що також підтримує інклюзивність у трудовій сфері.

Крім того, відсутність судових рішень щодо порушень у цій сфері вказує на позитивну практику дотримання нормативів, що свідчить про ефективний контроль за виконанням вимог законодавства. Це може вказувати на належну роботу органів місцевого самоврядування та підприємств у забезпеченні прав осіб з інвалідністю.

Загалом, наявність нормативів та їхнє виконання свідчить про зобов'язання громади щодо соціальної відповідальності та

сприяння рівним можливостям для всіх мешканців, що є важливим кроком у розвитку інклюзивного суспільства.

Отже, хоча Жванецька громада стикається з викликами, пов'язаними з фінансуванням і реалізацією програм зайнятості, вона також демонструє зусилля в підтримці соціальної відповідальності та інклюзії. Це вимагає подальшого вдосконалення підходів до фінансування та розвитку місцевої економіки, що стане запорукою стабільності та процвітання громади в майбутньому.

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) – найбільша асоціація правозахисних організацій України, що об'єднує 27 правозахисних недержавних організацій. Спілка сприяє розвитку гуманного суспільства, що базується на повазі до людського життя, гідності та гармонійних стосунків між людиною, державою і природою через створення платформи для співпраці між членами Спілки та іншими учасниками правозахисного руху.

04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34
Тел. +38 044 485 17 92
факс +38 044 245 99 24
<http://www.helsinki.org.ua>
e-mail: office@helsinki.org.ua

